ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑΤΑ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 27-4-2024

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Μετὰ τὰ φυσικά, Α 2, 98b12-28 [149 λ.]
Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περί τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως. Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἴεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφός πώς ἐστιν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων)· ὥστ' εἴπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἄγνοιαν ἐφιλοσόφησαν, φανερὸν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἕνεκεν. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥᾳστώνην καὶ διαγωγὴν ἡ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. Δῆλον οὖν ὡς δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρείαν ἑτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φαμέν, ἐλεύθερος ὁ αὐτοῦ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὤν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὡς μόνην οὖσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν· μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἕνεκέν ἐστιν.

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ, Επιστολή προς Μενοικέα, 122
Μήτε νέος τις ὢν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρων ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστιν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὅμοιός ἐστιν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ᾖ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν

Α1. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη **«Σωστό»**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **«Λάθος»**, αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5) :
1. Ο Αριστοτέλης απαξιώνει εντελώς τους μύθους, καθώς πιστεύει ότι δεν έχουν απολύτως καμία σχέση με τη φιλοσοφία.
2. Η φιλοσοφία προϋποθέτει ελεύθερο χρόνο.
3. Σύμφωνα με τον Επίκουρο, υπάρχει κατάλληλη στιγμή για την υγεία της ψυχής και του σώματος.
4. Ο Επίκουρος υποστηρίζει ότι η φιλοσοφία γεφυρώνει τη νεότητα με τα γηρατειά.

5. Σύμφωνα με τον Επίκουρο, όταν δεν έχουμε την ευδαιμονία, κάνουμε τα πάντα για να την αποκτήσουμε.

Μονάδες 10

Β1. Πώς συνδέεται το **θαυμάζειν** με το **φιλοσοφεῖν** σύμφωνα με το απόσπασμα που σας δόθηκε από το αριστοτελικό έργο «Μετὰ τὰ φυσικά»; Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη και τη σημασία που έχουν τα ρήματα **«θαυμάζω»** και **«φιλοσοφῶ»**.

Μονάδες 10

Β2. Ο Αργεντίνος ποιητής Χόρχε Λουίς Μπόρχες το 1969 γράφει την περίφημη συλλογή ποιημάτων και μικρών ιστοριών «Το εγκώμιο της σκιάς», αναδεικνύοντας ως κύριο θέμα το σκοτάδι. Δεν αναφέρεται όμως σε οποιοδήποτε σκοτάδι, αλλά σε αυτό της τυφλότητάς του καθώς από τα πενήντα του χρόνια άρχισε σταδιακά να τυφλώνεται.

Χόρχε Λουίς Μπόρχες, «Εγκώμιο της σκιάς»

«Τα γερατειά (όπως τ' αποκαλούν οι άλλοι)
μπορεί και να' ναι ο καιρός της ευτυχίας μας.
Το ζώο έχει πια πεθάνει ή πεθαίνει όπου να 'ναι.
Απομένει μονάχα ο άνθρωπος κι η ψυχή του.
Ζω ανάμεσα σε θαμπές και διάφανες μορφές
που ακόμα δεν έχουν γίνει απόλυτο σκοτάδι.
……
Πάντοτε στη ζωή μου όλα ήρθαν άφθονα.
Ο Δημόκριτος ο Αβδηρίτης έβγαλε τα μάτια του για να σκέφτεται.
Ο χρόνος ήταν ο δικός μου ο Δημόκριτος.
Αυτό το μισοσκόταδο σέρνεται αργά αργά και δεν πληγώνει.
Κυλάει πάνω σε μια ήρεμη πλαγιά
και μοιάζει σα να είναι η αιωνιότητα.
Οι φίλοι μου δεν έχουν μορφή
οι γυναίκες είναι όπως ήταν εδώ και πολλά χρόνια,
μπερδεύεται η μια γωνιά του δρόμου με την άλλη,
δεν έχουν γράμματα οι σελίδες των βιβλίων.
Όλα αυτά θα 'πρεπε να με τρομάζουν
όμως αφήνουν μια γεύση γλυκιά, μια επιστροφή.

Από τη συλλογή «Το εγκώμιο της σκιάς» (1982),
«Χόρχε Λουίς Μπόρχες, Ποιήματα»,

Ο Επίκουρος αποδίδει στη φιλοσοφία ιαματικό αλλά και διδακτικό χαρακτήρα, θεωρώντας ότι μπορεί να οδηγήσει κάθε άνθρωπο στην ευδαιμονία ανεξάρτητα από την ηλικία στην οποία βρίσκεται. Να συγκρίνετε την επικούρεια αντίληψη με όσα γράφει στο ποίημά του ο Χόρχε Λουίς Μπόρχες.

Μονάδες 10

Β3. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη **«Σωστό»**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **«Λάθος»**, αν είναι λανθασμένη:

1. Η Ακαδημία του Πλάτωνα λειτούργησε για εννέα δεκαετίες, έως το 529 μ. Χ.
2. Οι φύλακες - παντελείς στην ιδεώδη πολιτεία αναλαμβάνουν, μετά τα 50 τους χρόνια, τη διακυβέρνηση του κράτους.

ΣΠΟΥΔΗ

3. Ο Γλαύκων στην πλατωνική Πολιτεία λειτουργεί ως το φερέφωνο της αριστοκρατικής ηθικής αναφορικά με της αντιλήψεις του περί δικαιοσύνης.
4. Ο Ηράκλειτος είχε πει ότι «εὐδαιμονίη οὐκ ἐν βοσκήμασιν οἰκεῖ οὐδέ ἐν χρυσῷ· ψυχή οἰκητήριον δαίμονος».
5. Ο Εύδοξος από την Κνίδο ήταν φίλος του Αριστοτέλη που βρήκε μαρτυρικό θάνατο.

Μονάδες 10

Β4.α τὴν ὥραν: Ποια είναι η σημασία της λέξης στο αρχαίο κείμενο; Να σχηματίσετε δύο ομόρριζα επίθετα, απλά ή σύνθετα, της νέας ελληνικής γλώσσας και με καθένα από αυτά να γράψετε μία περίοδο λόγου (μονάδες 6).

β. Να εντοπίσετε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο μία ομόρριζη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **εμπαθής, κώμη, εισιτήριο, εναρκτήριος** (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΣΠΟΥΔΗ

Γ.ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ,143-146

Ο ρήτορας αναφέρεται στη γενιά του Αλκιβιάδη και στη συνολική προσφορά του στην πόλη,που όμως δεν αρκούσε για να τον γλυτώσει από τις κατηγορίες για τον ακρωτηριασμό των Ερμών και τη βεβήλωση των Ελευσινίων Μυστηρίων.

Καὶ οὐκ **ἀπεικάσαι** δήπου Μειδίαν Ἀλκιβιάδῃ βουλόμενος τούτου μέμνημαι τοῦ λόγου (οὐχ οὕτως εἶμ᾽ ἄφρων οὐδ᾽ ἀπόπληκτος ἐγώ), ἀλλ᾽ ἵν᾽ εἰδῆθ᾽ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ γνῶθ᾽ ὅτι οὐδὲν οὔτ᾽ ἔστιν οὔτ᾽ ἔσται, οὐ γένος, οὐ πλοῦτος, οὐ δύναμις, ὅ τι τοῖς πολλοῖς ὑμῖν, ἂν ὕβρις προσῇ, προσήκει φέρειν. ἐκεῖνος γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγεται πρὸς πατρὸς μὲν **Ἀλκμεωνιδῶν** εἶναι (**τούτους** δέ φασιν ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τοῦ δήμου στασιάζοντας ἐκπεσεῖν, καὶ δανεισαμένους χρήματ᾽ ἐκ Δελφῶν ἐλευθερῶσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς Πεισιστράτου παῖδας ἐκβαλεῖν), πρὸς δὲ μητρὸς Ἱππονίκου καὶ ταύτης τῆς οἰκίας ἧς ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ μεγάλαι πρὸς τὸν δῆμον εὐεργεσίαι. οὐ μόνον δὲ ταῦθ᾽ ὑπῆρχεν **αὐτῷ**, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ δήμου θέμενος τὰ ὅπλα δὶς μὲν ἐν Σάμῳ, τρίτον δ᾽ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, τῷ σώματι τὴν εὔνοιαν, οὐ χρήμασιν οὐδὲ λόγοις ἐνεδείξατο τῇ πατρίδι. ἔτι δ᾽ ἵππων Ὀλυμπίασιν ἀγῶνες ὑπῆρχον αὐτῷ καὶ νῖκαι καὶ στέφανοι, καὶ στρατηγὸς ἄριστος, καὶ λέγειν ἐδόκει **πάντων**, ὥς φασιν, εἶναι δεινότατος. ἀλλ᾽ ὅμως οἱ κατ᾽ ἐκεῖνον ὑμέτεροι πρόγονοι οὐδενὸς τούτων αὐτῷ συνεχώρησαν ὑβρίζειν αὐτούς, ἀλλὰ ποιήσαντες φυγάδ᾽ ἐξέβαλον.

ἀπεικάσαι:να παρομοιάσω,**ἀπόπληκτος:**παράφρων,**φέρειν**:(εδώ)να ανέχεστε.

Γ1. Να μεταφράσετε το ακόλουθο χωρίο του κειμένου:«**Καὶ οὐκ ἀπεικάσαι … καὶ τοὺς Πεισιστράτου παῖδας ἐκβαλεῖν)**».

Μονάδες 20

Γ2.Για ποιους λόγους ο ρήτορας θεωρεί ότι η προσφορά του Αλκιβιάδη στην Αθήνα υπήρξε αξιοσημείωτη, σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο;

Μονάδες 10

Γ3α.«**ἀγῶνες ὑπῆρχον αὐτῷ καὶ νῖκαι καὶ στέφανοι**»:Να μεταφέρετε τα ουσιαστικά του αποσπάσματος στην αιτιατική πτώση του ίδιου αριθμού (μονάδες 3).

Γ3β.«**οὐχ οὕτως εἶμ᾽ ἄφρων οὐδ᾽ ἀπόπληκτος ἐγώ**»:Να μεταφέρετε τα επίθετα του αποσπάσματος στη δοτική πτώση του άλλου αριθμού στο θηλυκό γένος (μονάδες 2).

Γ3γ.«**Καὶ οὐκ ἀπεικάσαι δήπου Μειδίαν Ἀλκιβιάδῃ βουλόμενος τούτου μέμνημαι τοῦ λόγου (οὐχ οὕτως εἶμ᾽ ἄφρων οὐδ᾽ ἀπόπληκτος ἐγώ), ἀλλ᾽ ἵν᾽ εἰδῆθ᾽ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ γνῶθ᾽ ὅτι οὐδὲν οὔτ᾽ ἔστιν οὔτ᾽ ἔσται, οὐ γένος, οὐ πλοῦτος, οὐ δύναμις**»: Τα ρήματα που βρίσκονται στην υποτακτική να τα μεταφέρετε στην οριστική έγκλιση του ίδιου χρόνου στο πρόσωπο που βρίσκονται (μονάδες 2).

Γ3δ.«ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ δήμου **θέμενος** τὰ ὅπλα δὶς μὲν ἐν Σάμῳ, τρίτον δ᾽ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, τῷ σώματι τὴν εὔνοιαν, οὐ χρήμασιν οὐδὲ λόγοις **ἐνεδείξατο** τῇ πατρίδι. ἔτι δ᾽ ἵππων Ὀλυμπίασιν ἀγῶνες ὑπῆρχον αὐτῷ καὶ νῖκαι καὶ στέφανοι»:Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους τύπους στο β΄ενικό πρόσωπο της προστακτικής στον χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται (μονάδες 2).Να γράψετε τη μετοχή του παρακειμένου του ρήματος **ἐξέβαλον** στη δοτική πτώση του ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος (μονάδα 1).

Μονάδες 10

Γ4α.«**ἐκεῖνος γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγεται πρὸς πατρὸς μὲν Ἀλκμεωνιδῶν εἶναι**»:Να δηλώσετε αν η σύνταξη της πρότασης είναι προσωπική ή απρόσωπη και να μετατρέψετε την προσωπική σύνταξη σε απρόσωπη ή το αντίστροφο (μονάδες 2).

Γ4β.«**τούτους δέ φασιν ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τοῦ δήμου στασιάζοντας ἐκπεσεῖν**»:Να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ (μονάδες 3).

Γ4γ.Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους του κειμένου (μονάδες 5).

Μονάδες 10